

N:o 21.

*Af Herr Almqvist, Erik Victor, om antagande af åtskilliga stadgan-
den rörande skogshushållningen.*

Med afseende å den djupa betydelse skogshushållningen inom de Norrländska länen utöfvar och påtagligen i än högre grad i framtiden kommer att utöfva ej mindre på den industri, hvars fortgång är af denna hushållning närmast beroende, samt det bidrag till bergning och utkomst, som derigenom beredes ortens befolkning, än ock, samt i ännu högre grad, genom det inflytande skogarnes framtida bestånd måste hafva på de klimatiska förhållandena samt på odlingens och kulturens framgång inom dessa orter, — intager denna näringsgren ett så viktigt rum bland frågor, som beröra både dessa provinserns enskilda och landets allmänna intressen, att jag derå vågar påkalla Riksdagens uppmärksamhet och upp-lysta omtanka.

Den tid är ej aflägsen, då Norrlands skogstillgångar ansågos nära nog outtömliga och omsorgen om dem hufvudsakligast gick ut på bästa och enklaste sätten att tillgodogöra de rikedomar, hvilka ansågos ligga i dem förborgade. På sådant sätt tillkommo de stora sågverksprivilegierna och utbildades smäningsom skogsafverkningen och sågverksindustrien till den omfattning densamma numera uppnått. Erfarenheten har dock visat, väl ej att icke rikedomar i de Norrländska skogarne verkligt finnas, men likväl att desamma visst icke äro uttömliga, utan tvärtom måste på omsorgsfullaste sätt handhafvas för att fortfarande lemna de bidrag till ortens utveckling och folkets bergning, som äro af behovet så högt påkallade.

I sådan syftning hafva ock på sednare tider åtskilliga Kongl. Maj:ts nådiga förordningar och särskilda föreskrifter blifvit meddelade beträffande skogshushållningen och skogsvården i dessa län, med tillämpning af hvilka, och sedan skogs- och jägeribetjeningen nyligen blifvit betydligt förökad, en efter tillgångarne reglerad afverkning samt förut saknad vård och uppsigt om Kongl. Maj:ts och Kronans befintliga, ännu odisponerade, samt öfriga under allmän vård i dessa län stående skogar, väl är att förvänta; men för betryggande af dessa provinserns, på skogarnes bibehållande i allmänhet beroende bestånd och framtida utveckling återstår dock mycket för lagstiftaren och fosterlandsvården att tillgöra.

Att de Norrländska provinserna hafva en löftesrik och för fosterlandet betydelsefull framtid, derom torde ingen och minst de, som haft tillfälle att om de Norrländska förhållandena taga närmare kännedom, hysa tvifvel. De ansenliga

vidder, som, ännu obegagnade och nära nog ofruktbara, endast vänta odlarens om-tankta och kraftfulla arm, för att lemna de skördar, genom hvilka arbetarens möda äfven derstädes belönas, samt den höga progression, i hvilken befolkningen i dessa trakter förökas, gifva dertill välgrundade anledningar; men förverkligandet beror dock till väsendtligaste del på skogarnes fortvaro; ty utan skydd af dessa mot de skarpa vindarne och det hårda klimatets inflytande, kan lika liten framgång förväntas af odlingen som trefnad och välbefinnande för befolkningen.

Redan nu kan skogsbrist flerstädes inom dessa provinser sägas vara för handen, och skogsafverkningen pågår med den mest rastlösa ifver utan annat mål än att så fort som möjligt till rörligt kapital förvandla den egendom, som i skogarne finnes.

I betraktande häraf, och med erfarenhet af de menliga följder, ja, de oersättliga förluster, som skogssköfningen så väl inom trakter af vårt eget land som ock i andra länder vållat samt med hänsyn till den stora betydelse skogarne intaga i de Norrländska länen, må ej förnekas, att hög tid nu är inne att vidtaga de kraftigaste åtgärder för skogarnes bevarande och skyddande mot den undergång, hvilken, åtminstone i vissa delar af dessa provinser, annars är att förutse.

Hvad först beträffar Kongl. Maj:ts och Kronans dels ännu odisponerade och dels för olika ändamål anslagna skogar, till hvilka äro att hänföra dels de efter afvittring uppkomna öfverloppsmarkerna, dels ock de ej ännu under afvittring komna kronomarker, samt de mot stubbörösafigift till sågverken i ersättning för deras privilegierade stockfångst upplåtna eller utbrutna kronoskogar jemte kronohemmans eller krononybygges-områden, så hafva väl genom Kongl. Maj:ts nådiga Förordningar den 21 December 1865 och den 29 Juni 1866, angående utsyning och försäljning af skogsalster från Kronans skogar i Stora Kopparbergs län och de Norrländska länen, samt angående hushållningen med de allmänna skogarne i Riket jemte dispositionsrätten afver skogen å skattehemman, som uppkomma af nybyggen, hvilka hädanefter från Kronan upplåtas, sådana grunder för dessa skogars vård och användande blifvit bestämda, att deras framtida bestånd derigenom skulle kunna anses temligen betryggadt, om vidare fortgång af det under längre tider utbildade åverkanssystemet äfven derigenom vore förebyggd; men då detta, äfven med tillämpning af ofvan åberopade Kongl. Förordningar, svårigen lär kunna antagas, och då den olaga afverkningen eller åverkan å Kronans marker, åtminstone i en del trakter, påtagligen under en följd af år vida öfverstigit den tillåtna fällningen, helst det i beslag tagna, åverkade virket, åtminstone i Westerbottens län, uppgår till nära nog lika belopp med det tillåtna hugget, och sannolikt är att större delen ändock undgått den hittills alltför fåtaliga jägeribetjenings uppmärksamhet, så synes af högsta vigt, att ytterligare åtgärder vidtagas, som kunna förebygga eller åtminstone i möjligaste mätto inskränka den olagliga skogsafverkningen å dessa marker.

Det åligger väl jägeri- och kronobetjeningen att härå utöfva kontroll, men ehuru verksamme och nitiske desse tjänstemän och betjente vid öfvervakandet af de vidsträckt och oftast långt ifrån hvarandra skiljda kronomarkerna än må vara, kan svårigen något fullt tillfredsställande resultat vinnas, så länge virke från skatte- och frälsehemmansskogarne får utan stämpling efter godtfinnande till afsalu utdrifvas, emedan svårigheten att skilja det å Kronans marker åverkade virket från det å enskilda skogar fällda förhindrar och nära nog omöjliggör kontrollen å den olaga afverkningen å Kronans skogar. Här af visar sig angelägenheten att det på enskilda skogar till flottning utdrifna virket blir underkastadt kontroll och stämp-

ling, samt att allt virke, som i flottled påträffas, utan att vara med krono- eller kontrollstämpel försedt, skall vara förbrutet och till Kongl. Maj:t och Kronan förfallet, hvilket torde vara säkraste sättet att i möjligaste måtto förebygga vidare afverkan å Kronans marker.

Vidkommande åter kronoskatte, frälseskatte och de öfriga enskilda hemmansskogarne, så enär erfarenheten i de orter, der afvittringen försiggått, visat, att den skogsmark, som för Kronans räkning öfverblifvit, sedan hemmanen fått sig tilldelade deras behöriga utnål, är allt för inskränkt för att motsvara de behof, som för odlingen och landets utveckling samt framtida beboelighet erfordras, och den enskilda hemmausegaren ofta förledes, att till vinnande af en skenbar, churu hastigt öfvergående fördel anlita skogen i vida högre grad, än som med åboernas enskilda och Statens allmänna framtida bästa förenligt är; och då, efter hvad ofvan är sagdt, afverkningen å de enskilda skogarne utan kontroll eller virkets stämpling i hög grad ökar svårigheten att afvärja olofligt hygge å Kronans marker, samt 1805 års skogsordning (§ 18) redan inrymmer rätt till en viss kontroll öfver den enskildes förfarande med skogen å dess hemman, torde vissa närmare bestämmelser i dessa afscenden från Statens sida finnas berättigade.

I ofvanberörda hänseenden får jag vördsamt föreslå följande stadganden:

a) Att timmer, som jemlikt Kongl. Maj:ts nådiga Förordning den 21 December 1865, angående utsyning och försäljning af skogsalster från Kronans skogar i Stora Kopparbergs län och de Norrländska länen, blifvit behöringen utsynadt och stämpladt, vare sig från kronopark och öfriga under Kongl. Maj:ts och Kronans omedelbara disposition stående kronomarker eller från de under allmän vård och uppsigt stående, dels sågverken i stället för privilegierad stockfångst mot stubbören upplåtna eller utbrutna skogar, och dels kronohemman och krononybyggen anvisade eller tilldelade områden, skola, sedan afforslingen från skogen egt rum, vid timmervälta eller flottled i ordentliga hopar redigt uppläggas, för att af jägeribetjeningen, före flottningen, kunna öfverses och, der flera än ett block af trädet erhållits, med kronomärke förses; skolande afverkaren för sådant ändamål före medlet af Mars månad hvarje år till revierförvaltaren eller närmaste skogsuppsyningsman uppgifva de ställen, der virket från hvarje särskild skogstrakt är eller kommer att blifva till kontrollstämpling upplagdt.

b) Att timmer, som från kronoskatte, frälseskatte eller andra enskilda hemmans skogar till flottning afverkas, afvenledes skall af jägeribetjeningen med kontrollmärke förses, innan detsamma i flottled nedföres, för hvilket ändamål egaren, i likhet med afverkaren å kronomark, skall åligga att på lämpliga ställen i afverkningsplatsernas närhet sammanföra och redigt upplägga det virke, som för året till försäljning och utdrifning medelst flottning afses, samt till traktens revierförvaltare eller närmast boende skogsuppsyningsman före medlet af Mars månad hvarje år uppgifva de ställen, å hvilka det virke, som han önskar få med kontrollstämpel försedt, är eller sednast före den 15 Mars kommer att blifva upplagdt.

c) Att afstämplingen skall af jägeribetjeningen verkställas från medlet af Mars till flottningstidens början; vid denna afstämpling skall i afscende å det i mom. a) omförmälda virke från allmänna skogar undersökas, huruvida detsamma öfverensstämmer med de för året verkställda utstämplingarne, hvarjemte, om skäligen anledning dervid förefinnes till antagande att otillåten afverkning å de skogar, från hvilka samma virke erhållits, egt rum, derom anställes undersökning och det laga åtal. hvartill omständigheterna kunna föranleda.

Beträffande åter det i mom. b) afsedda virke, skall jägeribetjeningen ega att af hemmansinnehafvarne fordra uppgift å de skogstrakter, på hvilka virket är faldt, samt att kontrollera uppgifterna och, om dessa befinnas felaktiga och lemna giltig anledning att större eller mindre del af virket blifvit på Kronans eller öfriga under almän värd stående skogar åverkadt, derom anställa undersökning och, om så erfordras, laga åtal.

d) Att kontrollstämplingarne skola verkställas utan kostnad för virkesegarne, helst i deras egen eller deras rättsinnehafvares närvaro; börande jägeribetjeningen af allmänna medel derfor åtnjuta godtgörelse efter vissa bestämda grunder.

e) Att virke af sådan beskaffenhet, att detsamma kan till bjelkar, såg- och byggnadstimmer eller sparrar med fördel användas och i flottled påträffas, utan att vara med krono- eller kontrollmärke försedt, skall vara förbrutet och till Kongl. Maj:t och Kronan förfallet.

f) Att egare eller åbo till sådana kronoskatte, frälseskatte och kronohemman, som antingen redan erhållit egoområden sig tilldelade eller ock å hvilka nu gällande afvittringsstadgar äro att tillämpa, hvad dessa sistnämnda hemman beträffa likväl först sedan de blifvit till skatte lösta, förblifva fortfarande i oförkränt åtnjutande af deras rätt att till husbehof och afsalu begagna skogen så långt med dess framtida bestånd förenligt är. Om genom de i nästföljande mom. stadgade besigtningar ådagaläggas, att skogen till dylika hemman hårdare anlitas, än hvad sålunda medgifvet är, må Konungens Befallningshafvande ega att föreskrifva nödiga rättelser, samt att, om dessa ej iakttagas, på förslag af vederbörande jägeribetjening, bestämma de grunder och vilkor, hvarunder skogen, med betryggande af dess framtida bestånd och till bevarande mot sköfving, må af egaren eller åboen begagnas, hvarvid Kongl. Förordningen af den 29 Juni 1866 angående dispositionsrätten öfver skogen å sådana skattehemman, som bildas af nybyggen, hvilka hädanefters från Kronan upplätas, må för viss tid, — dock ej utöfver tio år för hvarje gång, — till efterrättelse i tillämpliga delar för skogsafverkningen anbefallas.

g) Att jägeri- och kronobetjeningen skall åligga att med uppmärksamhet följa skogshandteringen å de inom deras tjenstgöringsdistrikt varande kronoskatte- och frälseskatte samt öfriga enskilda hemmansskogarne, samt att, om anledning till misshushållning och vanvård derå förekommer, på stället i egarens eller åboens närvaro, anställa undersökning och besigtning; och om missvård eller högre afverkning än skogen tål, dervid skulle ådagaläggas, sådant hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmäla och vidare tillse, att de föreskrifter bemälda myndighet då kan komma att meddela, blifva nogsamt iakttagna; samt att i motsatt fall ytterligare anmälan derom afgifva, med hemställan om de vidare åtgärder, som under sådana omständigheter kunna anses vara af behovtet påkallade.

h) Att hemman och nybyggen i de lappmarker, hvilka ännu icke blifvit afvittrade och för hvilka afvittringsstadga ej finnes, och hvilka hemman och nybyggen hvarken genom gällande författningar eller uti införelsesresolutionerna blifvit tillerkända annan rätt till omgifvande skog än att derifrån erhålla behöfligt byggnadsvirke och nödig vedbrand, i afsende å skogens begagnande, sedan hemmanen blifvit till skatte lösta, ställas i full likhet med hvad angående dispositionsrätten öfver skogen å sådana skattehemman, som uppkomma af nybyggen, som hädanefters från Kronan upplätas, jemlikt Kongl. Förordningen den 29 Juni 1866 finnes stadgad.

Efter att sålunda hafva framställt mina åsikter i denna för Norrlands framtid betydelsefulla fråga, vågar jag anhålla det Riksdagen måtte besluta och till Kongl. Maj:t aflåta underdånig framställning, det Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med

här ofvan antydda eller andra lämpliga grunder, må i nåder meddela erforderliga föreskrifter,

angående kontrollens utöfvande på afverkningen från Kongl. Maj:ts och Kronans samt öfriga under allmän uppsigt och vård stående skogar i de Norrländska länen, så att olaga afverkning eller åverkan derå må förbyggas eller åtminstone i möjligaste måtto inskränkas; och

angående värden och begagnanderätten af, samt uppsigten öfver de skogar, som tillhöra eller komma att tilläggas nuvarande, och härefter blifvande, kronoskatte och frälseskatte jemte öfriga enskildas hemman i berörda län, till betryggande af skogarnes vid berörda hemman fortvaro och framtida bestånd.

Öfvertygad att de högre kostnader, hvilka för skogsvärden i de Norrländska länen härigenom kan komma att föränledas, väl skola ersättas af de förökade inkomster, som påtagligen komma att uppstå genom de betydligare försäljningar, som från Kronans skogar årligen kunna göras, om trygghet mot åverkan kan åstadkommas, anhåller jag om remiss till behörigt Utskott.

Stockholm den 25 Januari 1867.

E. V. Almqvist.

N:o 22.

Af Herr Almqvist, Erik Victor, angående begränsning af området för nybyggesanläggningar inom Westerbottens läns lappmarker, för betryggande af Lapparnes besittningsrätt till renbetesland, samt anvisande af dertill erforderliga medel.

Från längre tider tillbaka hafva stridigheter och ovänskap, efter hvad officiella handlingar, tid efter annan utkomna Kongl. Förordningar och andra allmänna stadganden gifva vid handen, varit rådande emellan de uti landets nordligaste delar befintliga olika folkstammarne, den äldre Lappska nomadstammen och den yngre Svenska och Finska jordbrukande befolkningen, hvilka förhållanden beklagligen ännu fortfara, åtminstone i en del trakter, der desamma störande och skadligt inverka på befolkningens såväl moraliska som ekonomiska ställning. Ursprungligen torde denna oenighet härledt sig från det förtryck Lapparne, hvilka från äldre tider ensamt innehade dessa bygder, påtagligen funnit sig lida genom kolonisationens och odlingens framåtskridande, för hvilken desamme småningom nödgats lemua de bättre och vextligare delarne af landet invid och närmare kusterna samt draga sig längre och längre inåt, till dess de numera slutligen befinna sig undanträngda till de högsta, nära nog